

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

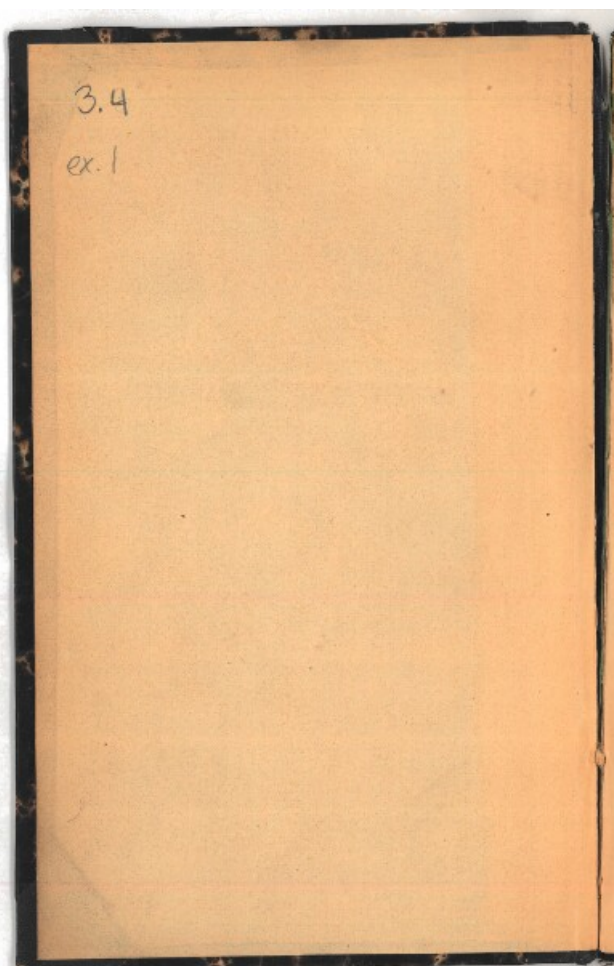
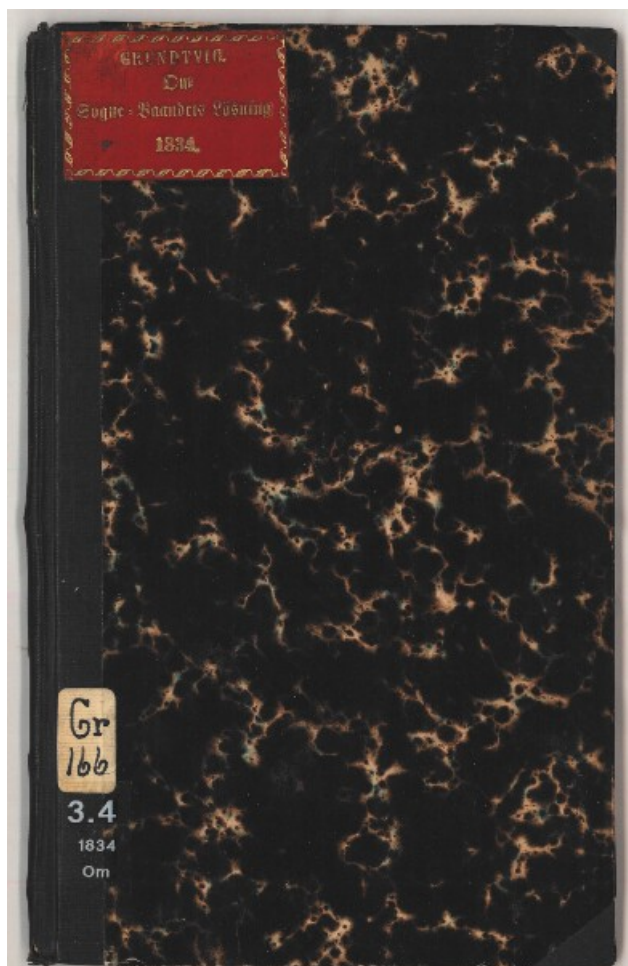
Titel: Om Sogne-Baadets Lösning og Hr. Professor Clausen

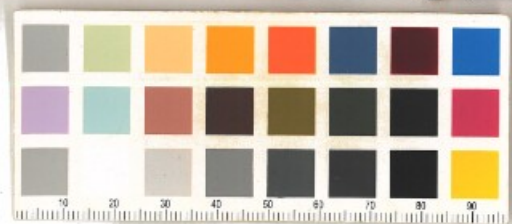
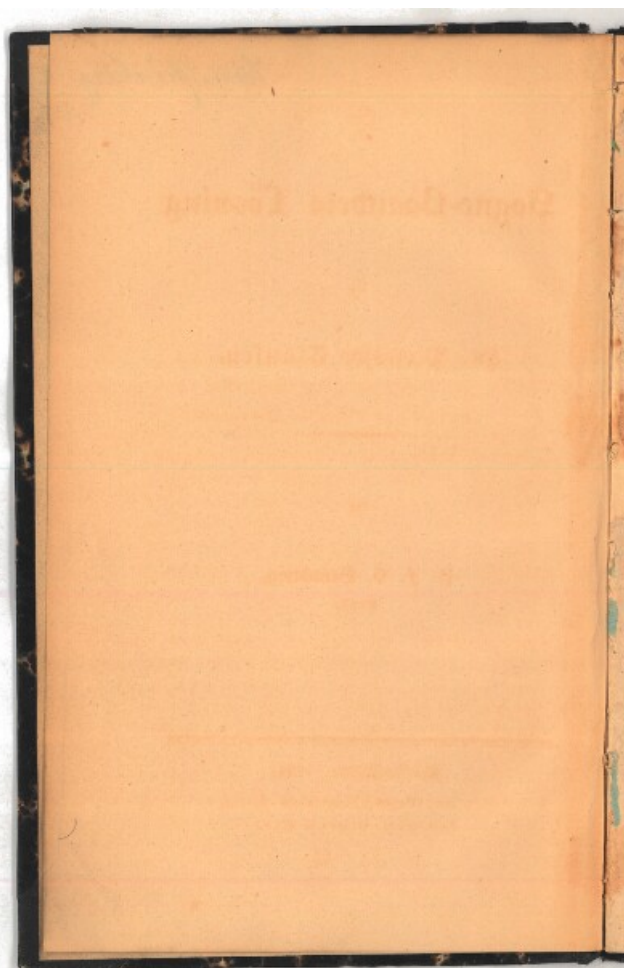
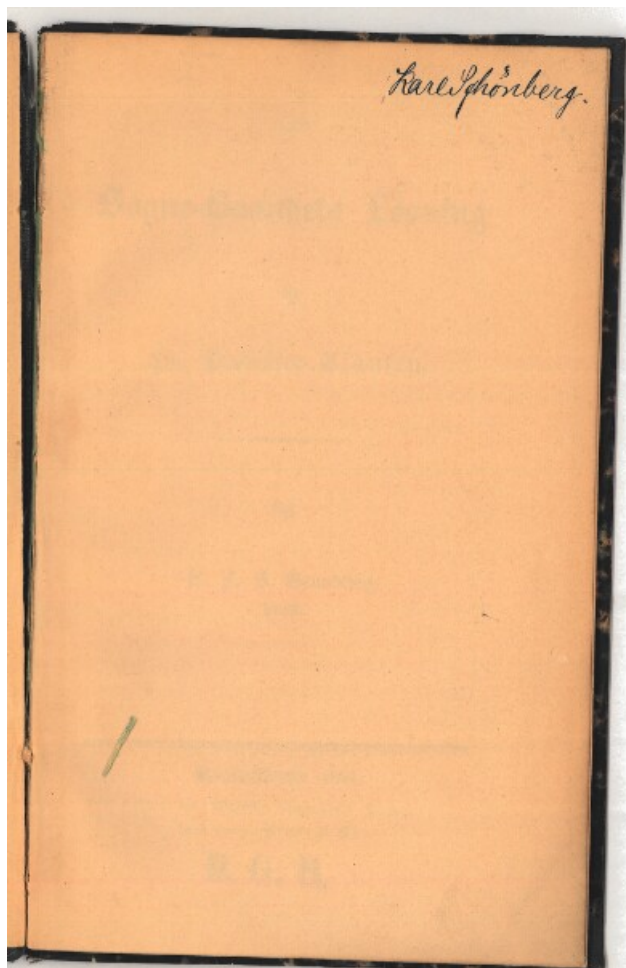
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Sogne-Baadets Lösning og Hr. Professor Clausen", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1834_529-txt-shoot-idm95/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

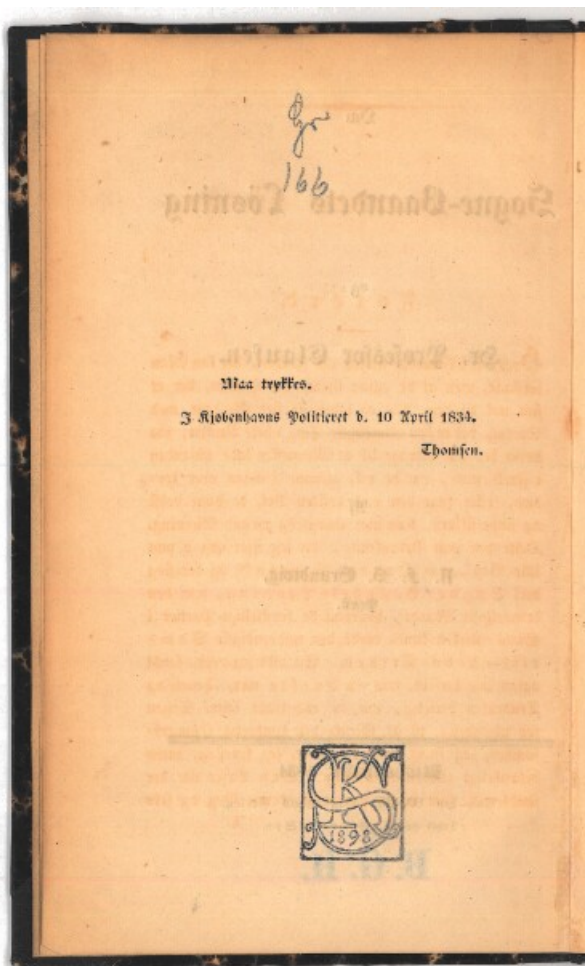
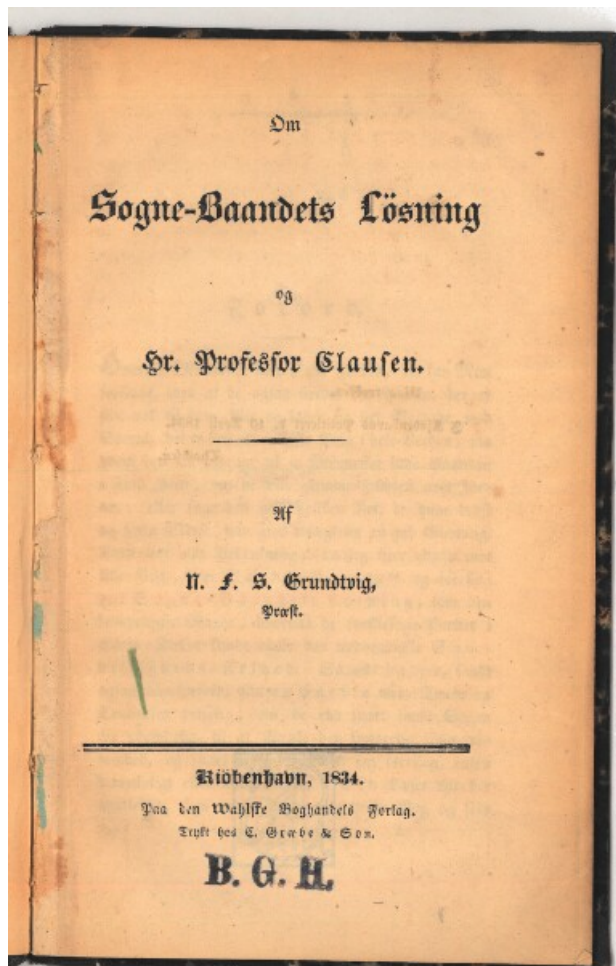
Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

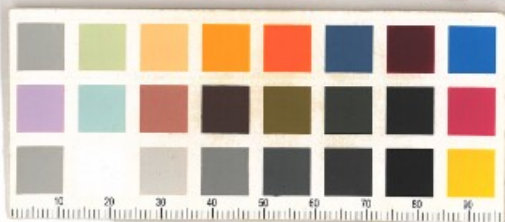
Forord.

Hvorfor Mennesker strides om Jorden, det kan Man forstaae, men at de ogsaa strides om Himlen, der er stor nok til dem Alle og lader sig slet ikke tage med Storm, det er den urimeligste Ting i hele Verden, saa hvem der kan bidrage til at Mennesker lade hinanden i Fred enten, om de vil, glemme Himlen over Jorden, eller søge den paa hvilken Dei, de huger bedst og sinde sikkest, han gjør unægtelig en god Gjerning. Dette var min Betænkning, da jeg isfor udgav min lille Bog „om Daabs-Pagten“ og foreslog deri Sogne-Baadets Løsning, som den læmpeligste Maade, hvorpaa de forstieilige Partier i Stats-Kirken kunde vinde den nødvendige Samvittigheds-Frihed. Saavidt jeg veed, fandt ogsaa alle Læsere, paa en Eneste Maade, Løsen og Tænkensens priselig, om de end snart fandt Sagen for ubetydelig til at staae den synderlig Opmarksomhed, og snart fandt Middelet, jeg foreslog, enten betænkelig eller utilstrækkelig. En Læser var der imidlertid, som netop gjorde mig denne Bog og selv

1

dens fredelige Tone til en stor Bredde, ja han lod det end ikke være nok isfor at sige mig mange Hartligheder i den Tale, men har i sin Maalt mig Skrypen fuld, ved at bestynde Bogen for den djævelske Paastand „at Forsagelse af Synd, og all Dødt, som er Gud misgæstelig, er en Forvanskning af den kristne Daab, en Afstæffelse af Daabens Pagt, en Opbærelse af Kirke-Samfundet med Fædrene og den ægte Kristne Menighed.“ Mindst skulde Man troet, at en Læser, der indfylder saadan Daarelliste-Snak i en Bog, der er ligesaa fri derfor som let at forstaae, at han var Professor i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet, og at han der sues over min fredelige Bog, var Hr. Professor Clausen, der unægtelig høit kunde trænge til at komme i en fredeligere Stilling til Lovene for den danske Stats-Kirke; men blandt Verdens mange Urimeligheder som alligevel findes virkelige, er dog ogsaa denne, og da jeg isfor kun forgiæres strabde at hensele Hr. Professorens Opmarksomhed paa det ligesaa urimelige som ubillige i hans Afser, vil jeg nedig i sin hien giere mig forgiæres Uærlighed.

Men næglet jeg naturligvis under nærværende Omstændigheder hverken bebover eller har lyst til at andse og drøfte hvad Hr. Professoren finder for godt at skrive om mig og mine Bøger, saa dog hverken kan eller bør jeg tie, naar jeg troer, hans kække Paastande, der, trods al Giendrivelse, idelig gientages, kan giere Stæde. Litterær usfabelig er nu vist nok i mine Dine al Professorens Skrift imod mig, hvem han aldrig endnu har været aandelig

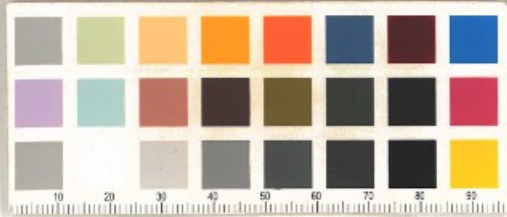
at møde; men borgerlig kunde det dog maa-
ste nok giøre Skade, at Professorens, der nu oven-
iøbet staaer i Spidsen for vort eneste Theo-
logiske Facultet, Synger Van-Straaalen med
sin lille Bog om Daabs-Pagten, som et gruelt
Uhyre; thi derved kunde Dymarktsomheden bortledes
fra dens virkelige Indhold, som dog alle Fredens
og Samvittigheds-Frihedens sande Venner
maa ønske taget under moden Overveelse.

Til nu at afvende denne Skade veed jeg intet
bedre Middel end at strive en ny lille Bog, der end
mere frembræder Sagen og er, om muligt, endnu
lettere at forstaae og vanskeligere at misbruge, og ene
fra denne Syns-Punkt beder jeg Læseren betragte
disse Blade „om Sogne-Baandets Løs-
ning“, som ei fra nogen anden Side giøre Krav
paa mindste Værd, og som jeg er nødt til at giøre
saa knappe paa Indhold som muligt, for at det skal
holde des haardere at forrykke Syns-Punkten. Naar
Man i Krig besyldes for at være ryllet frem og
blevet slaact, hvor Man aldrig har tænkt at komme,
da er det den bedste Siendrivelse at rykke frem, hvor
Man virkelig staaer, og tilbyde Slag; thi kommer
der ikke Andet ud af, maaske det dog blive klart, baade
hvor Man har sin Stilling og hvad der først maatte
see, for Modstanderen med mindste Grund kan tri-
umphere!

Hr. Stiftsprovst Clausens sandhastige Bægring
ved at forrette Daaben efter Ritualet, og hans Son
Hr. Professorens dristige Forlangende, at vor Daabs-
Pagt desaarfaag, uden alt Hensyn paa muelig For-
argelse eller Klogskabs Indvendinger, skal forandres
efter hans og hans Hr. Faders Hoved, disse Ting
har, som Man veed, gjort det soleklart, hvad vel
længe var vitterligt nok, men hvorom dog Mange
syndes at tvivle: at der virkelig i den Danske Stats-
Kirke findes to modsatte Partier, af hvilke det Eine,
med de Hr. Clausen i Spidsen, absolut vil have
Stats-Kirkens Indretning og især Daabs-Pagt
ten forandret, medens det Andet, hvortil jeg hører,
vel fornøjet med alt det Anordnede, især uroffelig vil
holde fast ved Stats-Kirkens tusindaarige
Daabs-Pagt, som vi troe, er den Christne Kir-
kes oprindelige Pagt, hvorved Daaben som et stort
Raade-Middel er betinget, og hvorfra derfor
Jugen, som vil have Gavn af sin Daab, kan vige.

Hvad er nu herved at giøre? Skal de Hr. Clausen
og deres Tilhængere tvinges til at lade den gamle
Daabs-Pagt oprette med deres Born, og naar de
selv vil være Præster, oprette den Samme med alle
de Born, de døbe; eller skal den gamle Daabs-Pagt
affaases, og vi, der ei kan give Slip paa den, be-
handles som fanatiske Dyrerere; eller skal begge Par-
tier faae Lov til at følge deres Tro og Overbeviis-
ning, men nodes til dermed at noies og lade hinan-
den borgerlig i Fred, mens Aanderne virke og Fru-
terne tale?

Dette, indseer Man let, er det store Praktiske

Spørgsmaal i vor Stats-Kirke, paa hvis Besvarelse mange Menneskers Samvittigheds-Fred, Trost og Haab, saavel som deres hele timelige Belsæd, kan komme til at beroe, medens det er luter theoretiske Spørgsmaal i Skolen: hvem der egenlig tænker rigtig om Rande-Berdenen, om det Ræsonnelle i Christendommen og om dens oprindelige Skikkelse, Ting, hvorom man kan tvistes til Domme-Dag, uden at overbevise hinanden, men ogsaa uden at derved stæer nogen Ullampe, naar blot ikke den verdslige Dyrighed tager Parti og vil tvinge Regens Overbevisning.

Efter den frysende Harme, Hr. Professor Clausen har udsat over min lille Bog om Daabs-Pagten, maatte Man nu vel formode, at jeg havde drevet paa den første Besvarelse af det Praktiske Spørgsmaal og paastaet: at baade han og hans Hr. Fader og hans Hr. Svoger stulde nødes til at finde sig i vor gamle Daabs-Pagt; men da dette nu var langt fra mig, saa synes Harmen at vise, at Hr. Professoren ei er fornøiet med selv at blive Daabs-Pagten frit, men vil have os tvunget til at opgive den med det Samme.

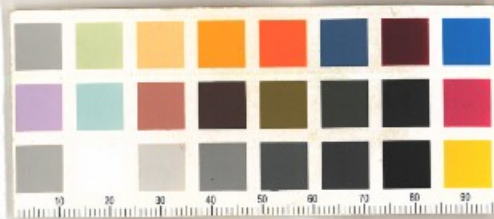
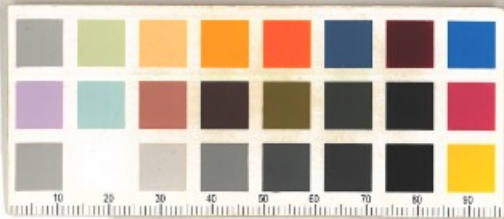
Nu, det Theologiske Faculitet har, Gud ske Lov! slet ingen Pave-Magt i Danmark, og, naaget dets Stemme, naar den ei er aabenbar uefterrettelig, altid ved statsfærlige Spørgsmaal vil have Rægt, saa var det dog en stor Fornærmelse mod den Danske Regiering, om vi noget Dieblil kunde troe, den, for at sœie det Clausenske Parti, vilde nøde en Gæst, end sige mange Tusinde af sine troe Unders-

saatter til at affalde fra Stats-Kirkens tusindaarige Daabs-Pagt, hvorpaa de bygge deres Saligheds-Haab.

Derimod er jeg sikker paa, at den Danske Regiering med Glæde vilde gaae en Middelei, hvorved de Sindige paa begge Sider fandt sig tilfredsillede, naar en saadan Middelei lod sig finde, der ikke førde til noget Bævre eller dog ligesaa Slemt som den nærværende Splid og Forvirring.

Hvad jeg tit har sagt, hvad den store Erfarings-Bog, Historien, har lært mig og Englands Exempel paa det Stærkeste bekræftet, det maa jeg ogsaa her gientage: at den bedste Middelei en Regiering kan gaae i Kirke-Sager er at gaae udenom dem, og selv naar Den finder det klogt at have en Stats-Kirke, lade det være aldeles frit, om Man vil høre til den eller selv sørge for sin Sjæl og Salighed, og vilde derfor den Danske Regiering ophæve Forbudet mod at forlade Stats-Kirken, da burde det være os paa begge Sider ligegyldigt, hvad der stæde med Stats-Kirken, hvoraf de der ikke fandt sig fornøiede havde Lov at gaae ud. Her til synes imidlertid den Danske Regiering for Dieblil ikke stemt, og da ingen Regiering giennem et langt Tids-Rum har saa kiendselig repræsenteret Folket, vilde det rimeligvis ikke heller tænkes ret Mange, selv naar Man strænger dem, der slet ikke kan begribe, hvorfor Man stulde studere, naar det ei førde til „Leve-Brod“ i Statens Tjeneste.

Vi maae altsaa tænke efter, om der ikke stulde gives en anden Middelei, der var mere efter

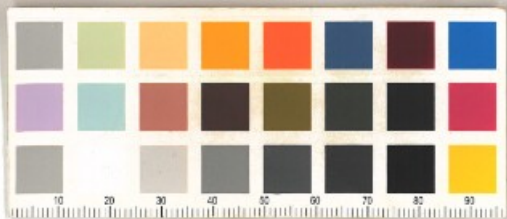
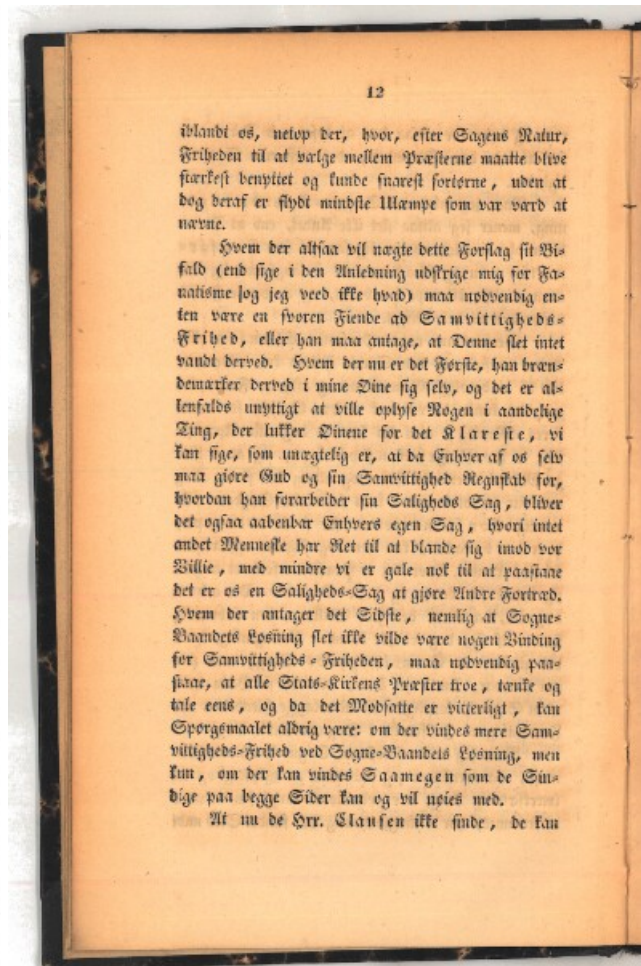
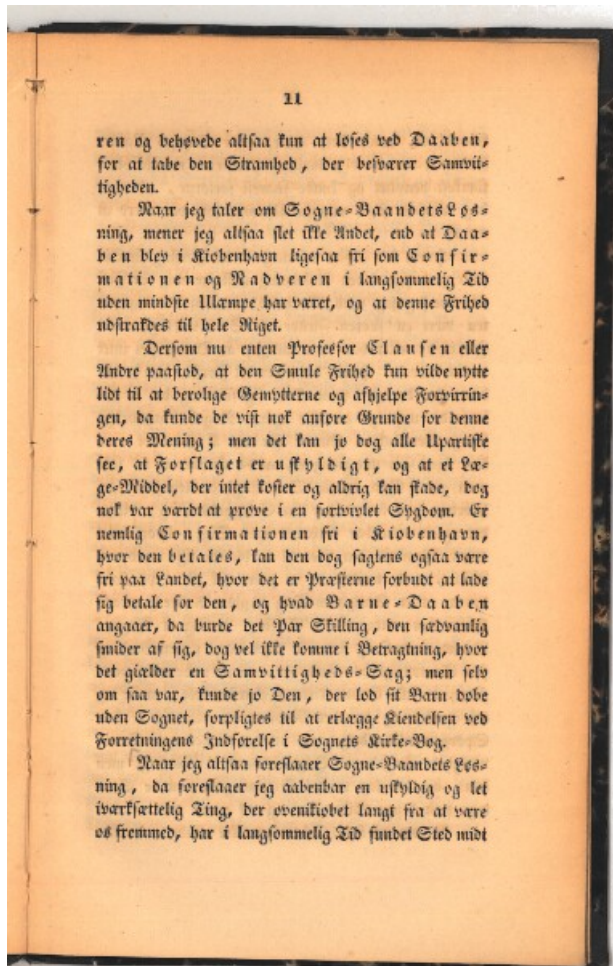

Danmarks Hoved og første dog omtrent til samme Maal? Opgaven er vistnok vanskelig, men Saameget er dog soleklart, at kun blot Kirke-Risikanden for Diebstiftet blive taalelig og større Religions-Frihed i Stilhed forberedes ved at løse Sogne-Baandet, da er Meget vundet med liden eller ingen Opoffrelse. Dette var min Paastand i den lille Bog om Daabs-Pagten, som Professor Clausen citerer for en ganske anden ligesaa „uhørt som uhyre“ Paastand, og det være nu baade ham og alle Læsere sagt, at det ene og alene er hin Paastand, jeg her vil gjentage og udvise.

Sogne-Baandet bestaar, som Man veed, deri, at alle de der boe i et vist Sogn er ikke alene forbundne til at svare Tiende eller Præste-Penge til vedkommende Sogne-Præst, men ogsaa til at bestjene sig af ham ved alle kirkelige Handlinger. Blandt Disse er der nu nogle, saasom Brude-Niels og Jerds-Paastælse, hvorved det ei giver synderlig Forskiel, om de forrettes saa eller saa, da det kun er Kirke-Skikke, som ei vedkomme Salighedens Sag; men ganske anderledes er det med begge den Christne Kirkes Raade-Midler: Daaben og Nadværen, tilligemed den fra Varne-Daaben uafstillelige Confirmation (Bekræftelse) i Daabs-Pagten; thi vel kan der ogsaa ved Raademidlernes Forvaltning være endel Willkaarligt, hvorpaa det ei saa nøie kommer an, men det Væsenlige derved er de Levende en Saligheds-Sag, og da paa Landet alle de Unge, der skal confirmeres, er forpligtede til at lade sig undervise i deres Christen-

dom af Sogne-Præsten, faaer Sogne-Baandet derved en Stramhed, som under de nærværende Omstændigheder gier det utaaligt.

Saa længe nemlig Forfæstterne i en Stats-Kirke om Raade-Midlernes Forvaltning og Confirmation-Underviisningen er kristelige og de virkelig følges af Præsterne, da har de Christne ikke synderlig Grund til at besvare sig over Sogne-Baandet, thi Raade-Midlernes Virkning beror ikke paa Præstens Personlighed, og kiendt Confirmation-Underviisningen for en stor Del beror derpaa, er dog selv en daarlig Underviisning taalelig, naar den ikke strider mod Daabs-Pagten. Nu derimod, da Forfæstterne vel ere kristelige men følges af Mange kun forsaavidt de selv finde for godt, nu indseer Man let, at hvor de Lutheriske Christne har Sogne-Præster, som hverken vil oprette deres Daabs-Pagt med Børnene eller bekræfte dem i den, altsaa naturligvis endnu mindre undervise dem efter den, der sulke de Lutheriske Christne under en Samvittigheds-Lvang, som er hænnetraabende. — Baandet har imidlertid aldrig været saa stramt, som det netop i den sidste Tid er blevet, thi for de senere Anordninger om Alnne-Skolevæsenet, lod Bønderne deres Børn gaare til Læsning og confirmere i eller uden Sognet, som de lystede, og en Levning heraf finde vi endnu i Kiøbenhavn, hvor dog de fleste Forældre endnu har Lov til at afgjøre, hos hvilken Præst de vil have deres Børn underviste og confirmere. Her er Sogne-Baandet ogsaa løst i Henseende til Nadvæ-

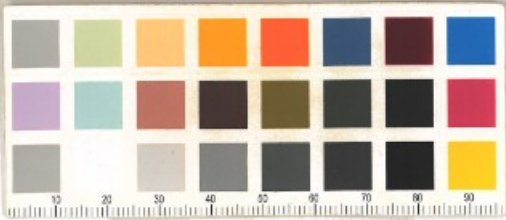
noies med mindre Samvittigheds-Frihed end Frihed til paa deres Samvittighed at aflaste og udrydde Alt hvad de kalde Overtro og Morke, Sværmeri og Fana-tisme, det synes klart nok, men da denne saakaldte Samvittigheds-Frihed paa et Saar ligner Paademaal, faae de vel nedes til at give lidt bedre Hjelp, og skiondt jeg gjerne umble dem Frihed til at have en Kirke for dem selv og vare Paver for hvem det kunde giøre hyffelige, saa synes mig dog, det var all store Ting, naar de beholdt Lov til paa Stats-Kir-kens Befolning fremdeles at nedrive dens tusindaa-rige Daabs-Pagt og Alt hvad der i dens Lærdom misbager dem.

Med ganske anderledes Høie kunde Stats-Reli-gjonens troe Tilhengere klage over, at Sogne-Baadets Løsning gav dem fornuv en Samvittigheds-Frihed, da de allerede nu paa mange Steder maatte reise langt for at finde en lutherisk-kriftelig Præst og havde al Grund til at frygte for endnu større Sjældenhed herefter, da Hr. Professor Clausen staaer i Spidsen for Præste-Lærerne.

Til disse mine Troes-Forvandle vilde jeg imid-lerid si: det er sandt, at de Præster i Stats-Kir-ken, der kan tillale eder, mangenseds ere thndt faade, og at det efter menneskelig Regning under nærværende Omstændigheder maatte bestandig blive værre, men ved Sogne-Baadets Løsning blev dog aabenbar Sæl-lingen taaleligere, og da de fleste af eder dog neppe har Lyst til at gaae ud af Stats-Kirken og selv sørge for Præster, her I indsee, at Sogne-Baadets Løsning er det Bedste, der efter Omstændighederne

kan times eder. Juridisk talt kan I vel si, der burde ingen Præster være i Stats-Kirken, der afveg fra Stats-Religionen; men Regjeringen kunde jo for- andre Stats-Religionen i Morgen, og da blev es- ter samme Grund-Sætning eders Præster fredløse der. Theoretisk rigtigt kan det vel ogsaa synes, naar I paastaar at de fra den gamle Stats-Religion afvigende Indvilder burde finde deres Samvittigheds-Frihed uden for Stats-Kirken og allermindst i dens Geistlighed og Theologiske Facultet, men saalange det ikke er tilladt at forlade Stats-Kirken, bortfalder dog af sig selv den praktiske Anvendelse, og naar jeg skal være upartisk, kan jeg ikke nægte, at Natu-ralisterne, som er aldt i Landet, og fattede den Klippe hvorpaa Christi Kirke hviler, her have Afgang til Embederne i Stats-Kirken, saa skal No-gen vise ud, maa det blive de Christue.

Vil Man spørge, hvorledes dette hænger sam- men med min gamle, til gjentagne Paastand, at frem- for Alt den Lutheriske Christendom har retmæssigt Krav paa den Danske Regjeringes Fortiær- lighed, da svarer jeg, det er endnu min Overbevi- ning; men ligesom jeg alle Dage har miobilliget Samvittigheds-Tvang, mod hvem den saa end øve- des, saa indseer jeg daglig klarere, at Regjeringen vilde giøre den Lutheriske Christendom ligesaa slet en Tjeneste som sig selv, ved paa Ny at ophøje den til her skende Religion, saa Frihed, samme Frihed, som det Andet Stat vil taale i sin Kirke, er Alt hvad vi maae forlange, naar vi ei vil gaae ud, og ud her vi ikke gaae, saalange vi med frelst Samvitt-ighed kan blive.

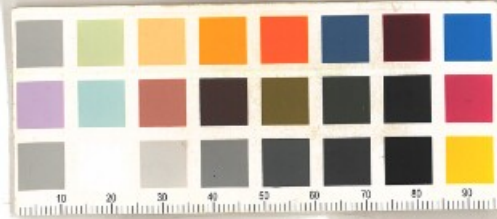
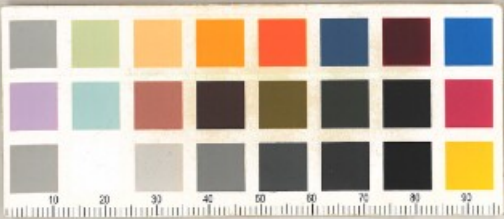
I Henseende til Præste-Lærerne vil en oplyst Regjering, som taaler modtagne Partier i sin Kirke, vist nok sørge for, at begge Partier mellem dem har omtrent lige myndige Repræsentanter, eller gjøre en Forandring med den Theologiske Examen, som hæver Misforholdet; men det vil være med Hensyn paa begge Partier, og den eneste billige Klage de Lutheriske Christne, efter Sogne-Baadets Løsning, kunde føre, var da at den Theologiske Underviisning ved Universitetet synes for Dieblilket ubelukkende at være i det andet Partis Bøld. Jeg siger det synes saa, thi de yngre Medlemmer af det Theologiske Facultet ere Publikum saa lidet bekendte, at Man har ingen Grund til at haabe, Hr. Professor Clausen blandt dem skulde finde nogen Mod-Bægt, og da alle Theologiske Studenter dog baade er forbundne til at høre Facultetets Forelæsninger og kan ene alle dets gunstige Dom for Afgang til Geistligt Embede, saa synes vist nok for Dieblilket de Lutheriske Christnes Stilling i Stats-Kirken forvidlet. Naar imidlertid dette Misforhold, som Universitets-Directionen synes at have overset, blev hævet, da tør jeg sige, at Sogne-Baadets Løsning kunde stærke begge Partier al den Frihed, de i Stats-Kirken kan forlange, og ud af den vil jo dog Ingen af dem.

Saa snart nemlig Sogne-Baadet var løst, saa Enhver kunde frit søge Sjæle-Sorgen for sig og Sine i Stats-Kirken, hvor han var at finde, da havde Regjeringen frie Hænder og kunde uden al Samvittigheds-Tvang tilstaae sine Præster en dogmatiske og liturgiske Frihed, der er nødvendig

for at de kan virke med Liv og Lyst, altsaa for at de rei kan gavne Staten, men var, under de nærværende Omstændigheder, et Raag for de bundne Menigheder, som vor Regjering kun behøvede at stænde for at afstyre det.

Saaledes faaer Sogne-Baadets Løsning for mig, som et let og simpelt Middel, hvorved ikke blot Samvittigheds-Tvungen og den deraf opstaende Forbitrelse bortfalder, men hvorved tillige al den Liberalitet og videnskabelige Frihed Noget kan onste sig, bliver muelig uden al Forurettelse, og Man vil da let kunne forklare sig min Forbauselse, og jeg vil arlig lægge til min Skam, over, i Anledning af et saa freddeligt, upartisk og velment Forslag to Aar i Træk at høre de største Hartigheder af Hr. Professor Clausen, som om jeg var en saadan Forsøger af det Hierarki, han selv, vitterlig eller uvitterlig, fører i sit Skjold. Hvor jeg netop taler den aandelige og kirkelige Friheds Sag, som Noget vi paa begge Sider bør stutte høit over den sorgelige Trümph at gjøre Bøld paa hinandens Samvittighed, der siger han mig som den, der vil lægge min Troes Raag paa alle Sjæle, og med det Samme driver han paa, at den tusindaarige Daabs-Pagt i Stats-Kirken skal afløses, uden mindste Hensyn paa os, hvem det er en Samvittigheds og en Saligheds Sag at blive den tro indtil Døden!

Dette burde være nok og meer end nok om saa klar en Sag; men neppe vilde dog Hr. Professor Clausen for sin egen Skyld saa aldeles blotte sig, dersom han ikke vidste, der endnu var en heel Deel Læsere, der kun behøvede at høre den gamle Lege, at de

Herrer Clausen er Kampene for Dplysning, samt for den religiøse og videnskabelige Frihed og fore Striden paa den humaneste og liberaleste Maade, medens jeg, som bekendt, er Kampen for Mørke, Dvertro og Lands-Lvang og følger for disse med alle Barbariets og Fanatismens affhyelige Baaben; Mange, siger jeg, behøve kun at høre denne Lære, som de kan udenad, for alle at see det Mindste af hvad der ligger aabent for deres og hele Verdens Øine.

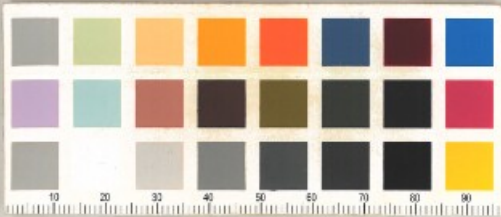
Derfor alene finder jeg det nødvendigt at tilføie et Par Ord om denne Beviis-Maade, i det Haab at overbevise vel ikke de stive Clausenianer, men dog de Neutrale om, at havde ovennævnte Beviis-Maade end ingen anden Feil, har den dog aabenbar den meget Glemme at giælde noget ganske Andet end hvad Taler er om.

Spørgsmaalet er jo nemlig ingenlunde om de Hr. Clausen og mig: hvem af os der udmærker sig mindst ved Videnskabelighed, Tolerance, Humanitet o. s. v., thi derpaa beroer, Gud stee Lov! hverken den store Verdens eller det lille Danmarks Fred og Vre, Bøe og Bel, saa vi gjorde sikkert Klogest i paa en bedre Maade at oversee vor egen Ringhed, naar vi behandle det store Spørgsmaal: hvorledes Dplysning og Samvittigheds-Frihed kan stee deres Ret iblandt os.

Saa snart vi nu imidlertid glemme vore Smaa-Personer og alt det Smaaavurte, da finde vi strax at Fornuft og Erfaring er aldeles enige om tre Ting, som ene og alene bør afgjøre nærværende Sag. Først

kan Man nemlig aldrig regne efter hvad en Enkelt eller et vist Sæt Folk kalder Lys og Mørke i Salighedens Sag, da Paven naturligvis ligesaa lidt som Luther vil kalde det han beskriver „Lys“ og det han anbefaler „Mørke“, medens det paa Troens Snemærker nødvendig til Donnedag maa blive videnskabelig tvivlsomt, hvem der i Grunden har Ret. Heraf følger at selv den sande Dplysning om aandelige Ting lader sig umuelig paatvinge, og allermindst med verdenslig Mægt, der tværtimod bestyrker os i vor Tro, om vi har Mogen, og forbittrer os mod Tyranniet, Haandten vil øse over den frubaarne Aand, saa netop, dersom det attende Aarhundredes Dplysning er sand, gjør det dens Baaben-Dragere tilfald Stum at ville udbrede den paa den mest bagvendte Maade. Sædelig maa Man derfor kalde det topmaalt Daarskab, naar en verdenslig Dyrighed laaner sin Arm til den Umuelighed at onvende Folk med Sværd, hvorved Den kun forgræber sig paa Memestets Helligdom og gjør sig forhadet hos sine bedste Underfætter, som umagtelig er dem, der baade har en om Samvittighed og Kraft til for Dens Skyld at taale hvad det skal være.

Lad os nu engang sætte, hvad jeg naturligvis er saa langt som mueligt fra at indrømme, men hvad jeg gjerne lader staae ved sit Bærd, lad os sætte at den Clausenske Dplysning baade i sin populære og videnskabelige Skikkelse var et uforligneligt Messier-Verk af den menneskelige Fornuft og Forstand, ja, for at gjøre det complet, lad os sætte, den var en feilfri, guddommelig Aabenbaring, saa vilde dog selv de største Mirakler, dens Dpbaas-

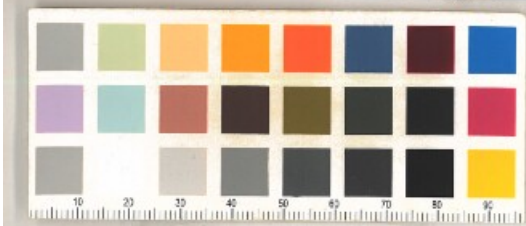
mand kan have gjort, ikke kunne udtage den fra at være under lige Vilkaar med den gamle historiske Christendom, der nu i atten Aarhundreder har gjældet for en Guddommelig Døphøning. Som med Denne maatte det ogsaa være med den Clausenske Døphøning, at Dens Apostler fik at have Taalmodighed med de Bantroer, som hverken deres Betsalenhed kunde vinde, deres Grunde overtøbe eller deres Mirakler faae, da det efter Sagens Natur er umuligt at paavinge Nemeser et aandeligt Pys, de enten ikke kan eller ikke vil modtage, og ligesaa umuligt for Andre end Gud at afgjøre, hvorvidt Blindheden er virkelig eller forfikt. Remmer nu hertil at den gamle historiske Christendom har i det Mindste et stort Vidnesbyrd for sig af Erfaringen: saavel Millioner Enkeltes Erfaring, der i den sandt baade et Pys og et Liv, der gjorde dem lykkelige under Levnets-Lobet og rolige paa Døds-Tengen, som Følgenes og Øvrighedernes Erfaring, der i denne Christendom fandt et hidtil mageløst Livs-Princip, et Lægemiddel for Menneske-Naturens mange Sygdomme og Udviklings-Middel for Dens Søner; kommer Dette til, da ser man let, at aldrig kunde Sværet drages daarligere for nogen Døphøning end for den Clausenske, der i det Mindste maa blive meget aldre end dens Ophavemand, for at vinde et saadant Vidnesbyrd af Erfaringen og faa god en Fordom hos redelige Sandheds-Benner, som den gammel-dags Christendom har.

Naar da nu Professor Clausen paastaar, at den Danske Stats-Kirkes tusindaarige Daabs-Pagt som han end ikke kan nægte, vi spore hos de Christne

faa langt tilbage, som deres Kirke-Historie gaar, at den absolut skal og maa ombyttes med en Naden, der tælles ham og hans Fader, fordi det, efter deres Overbevisning, er det Samme at forsage Djævelen, som at troe paa ham, hvad Enhver kan see, er en gruelig Døvtrø, og har fordi jeg paastaar, at Forsagelsen af Christi Fiende hører væsentlig med til de Christnes Trostads-Ged, og at Afskaffelse af den gamle Daabs-Pagt er Ophevelse af det gamle Kirke-Samsind; naar Professor Clausen paastaar Sigt, da vælter det tilvisse ikke den bedste Fordom om hans Døphøning, da han som en oplyst Mand jo maatte indsee, at Man aldrig kan være længere fra at troe: stole paa en vis Person end naar Man forsøger ham, at vi helbrejtes ingenlunde for hvad han kalder vor Døvtrø, ved at kranke i vor Samvittigheds-Frihed og at det kun er mohomedansk Døphøning, at den sande Guds-Dyrkelse skal indføres med Sværet-Slag.

Men maaskee er det kun ved lidt Ubehændighed i Handteringen af Moders-Maalet, ei sjelden hos de meget Lærde, at Hr. Professoren synes at ville have den gamle Daabs-Pagt afskaffet ved et Magtsprog, medens det kun er hans Mening, at han og hans Fader og Tilhængere vil have Lov til at forkaste den?

Det skulde være mig tiært, om Hr. Professoren dog saaledes i een Ting var enig med mig, men han maatte i saa Fald den Enighed være meget forhad, siden min lille Bog om Daabs-Pagten, der netop foreslaar en billig Deling, er den Gæst af Mine, han har søgt at nedrive. Man maa da vel

antage, hvor rimeligt det end er, at Hr. Professorens virkelig ønske, at jeg og alle Ligefindede skulde tringes til hvad der i vore Dine er Sjæls Fortæbelse: at skafde vor Daabs-Pagt, og, vilde vi stræbe at holde paa den for os og vore Børn, da henrettes eller benaades med Lugi-Huset, og er det virkelig hans Mening, da er jeg dog vis paa, ikke ret mange Dømmemænd misunde ham den høiere Oplysning i Salighedens Sag, hvoraf noget saa Himelraabende skulde være den første praktiske, i det virkelige Liv indgribende Følge.

Nei, vel kan jeg begribe, at alle De, der synes bedst om det ottende Aarhundredes Oplysning, ansee det for en Smaating, hvad vi kalde „den Saligheds Sag“, og at de bare lidt Nag til Drotthoborene, hvis Fædre præfede til Kirke-Sang og Skrifte-Maal, men naar de mærke, at hvad Hr. Professorens farer i Harnisk over, er slet ikke andet end et Forslag af mig, hvorved deres Børn saavel som mine sikkes mod hierarchiske Bestræbelser under alle Farver, da vil selv de sikkest finde, at hans Seier over et saadant Forslag vilde i sig selv være sørgelig nok, at den ikke skulde siges med en Religions-Forsølgelse mod mig og den gamle Stats-Religions øvrige troe Tilhængere, der ei kunde bevæges til at bygge vort Saligheds-Haab paa Clausens Oplysning i Modsigelse med hele den Christne Menigheds Vidnesbyrd, eller ombytte en Daabs-Pagt, hvis Apostoliske Rigtighed neppe kan bestrides, med en Splinter-Ny, der, som saadan, selv beviste sin Urigtighed.

Hvorvidt det for Resten vilde være paa seligt og

gavnligt, at det vigtige praktiske Spørgsmaal, om Veien til en virkelig Samvittigheds-Frihed, blev mundtlig drevet mellem Mand af de modsatte Partier, tør jeg vel ikke sige for vist; men tungt er det uretligt, hvis Man ikke i en saa vigtig Sag kan opfordre den Modstander, som skriftlig snøer sig fra den med Uartigheder, til mundtlig at holde Stand og forsvare sin Afseer. Jeg føler i det Mindste, at hvorvel det laae i Sagens Natur, at jeg ei selv maatte fordunkle det praktiske Spørgsmaal om Samvittigheds-Frihed ved at indlade mig paa alle de Theoretiske: om vor Daabs-Pagts Apostoliske Rigtighed, om Djævelens Tilværelse, efter Striftens og Koraukens Dom o. s. v. som det ved denne Leilighed har behaget Professorens at opkaste og paa sin Vis at affærdige, saa anser jeg mig dog forpligtet og erklærer mig villig til at gjøre mundtlig Rede for alle mine kirkelige Paastande, naar Hr. Professor Clausen først vil gjøre Rede for sin urimelige Harme over min lille Bog om Daabs-Pagten og sine Udsagn paa mig i den Anledning. Ja, med det Ordfælle Ny Testament ved Haanden og med den Smule Forstand i Panden, Gud har givet mig, vil jeg i saa Fald forsvare min Christendoms Rigtighed mod alle de Indvendinger, ikke blot Hr. Professor Clausen men hvilken som helst stunder Mand, i eller udenfor det Theologiske Facultet, derimod vil opkaste. At overbevise Folk paa Aandens Enemærker kan Man ligesaa lidt være forpligtet til, som til at omvende dem; men at forsvare sine Paastande, naar forlanges, med Mund og

